

2002

**STAATSBLAD
VAN DE
REPUBLIEK SURINAME**

No. 72

**WET van 5 september 2002, houdende bepalingen inzake het
 behoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten
 (MONUMENTENWET 2002).**

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat het nodig is regels betreffende het behoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, vast te stellen;

Heeft, de Staatsraad gehoord, na goedkeuring door De Nationale Assemblée, bekrachtigd de onderstaande wet:

**HOOFDSTUK I
ALGEMENE BEPALINGEN**

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a. **Minister:** de Minister belast met culturele aangelegenheden in het bijzonder de monumentenzorg;

- b. **Monumenten:**
1. alle onroerende goederen of delen daarvan, die minstens vijftig jaar oud zijn en van algemeen belang worden geacht wegens hun schoonheid, hun kunstwaarde, hun betekenis voor de wetenschap, voor de oudheidkunde, de geschiedenis van het land, hun volkenkundige waarde of architectuur;
 2. terreinen welke van algemeen belang zijn wegens daar aanwezige objecten zoals bedoeld onder 1;
 3. terreinen, anders dan in lid 2 genoemd, bouwwerken en standbeelden, die ter herdenking van een bepaalde gebeurtenis of een persoon zijn opgezet en derhalve historische of kunstzinnige waarde hebben, welke ingeschreven zijn in de ingevolge deze wet vastgestelde registers;
- c. **Archeologische monumenten:** de monumenten, bedoeld onder b sub 2;
- d. **Zakelijk gerechtigden:** eigenaren, erfpachters of anderen die een zakelijk genotsrecht hebben op het monument;
- e. **Stads- en dorpsgezichten:** groepen van onroerende goederen die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuur-historische waarde en in welke groepen zich één of meer monumenten bevinden, welke zijn ingeschreven in de ingevolge deze wet vastgestelde registers;
- f. **Commissie :** de Commissie Monumentenzorg, als bedoeld in artikel 2 van deze wet;
- g. **Bouwcommissie:** de Commissie, als bedoeld in artikel 2 en 3 van het Staatsbesluit (Besluit instelling Bouwcommissie en aanwijzing historische binnenstad) van 31 oktober 2001 (S.B. 2001 no. 74).

**HOOFDSTUK II
DE COMMISSIE MONUMENTENZORG**

Artikel 2

1. Er is een Commissie Monumentenzorg, bestaande uit minstens vijf leden.
2. De voorzitter, de ondervoorzitter en de overige leden van de Commissie worden voor de duur van vijf jaren door de Minister benoemd en ontslagen.
3. Voor benoeming komen uitsluitend in aanmerking personen, die geacht kunnen worden deskundig te zijn op het gebied van de bouwkunde, de stedenbouwkunde, het oudheidkundig bodemonderzoek, de historie, de architectuurgeschiedenis van Suriname, danwel de juridische aspecten van de monumentenzorg.
4. De Commissie heeft tot taak:
 - a. de Minister desgevraagd of uit eigen beweging van advies te dienen op het gebied van de toepassing van deze wet;
 - b. zich geregeld op de hoogte te houden van de toestand waarin de monumenten zich bevinden en daaromtrent minstens éénmaal per jaar rapport aan de Minister uit te brengen.
5. De Commissie verricht voorts werkzaamheden op het gebied van de monumentenzorg, welke haar bij of krachtens de wet of door de Minister worden opgedragen.
6. De Minister regelt, voor zover nodig, de inrichting en werkwijze van de Commissie en voegt aan haar een secretaris toe.

7. De leden en de secretaris van de Commissie ontvangen een vergoeding voor reis- en verblijfkosten benevens vacatiegelden één en ander volgens regels door de Minister te stellen.

**HOOFDSTUK III
MONUMENTEN**

§ 1. Aanwijzing en wijziging

Artikel 3

1. Monumenten kunnen al dan niet op verzoek van zakelijk gerechtigden door de Minister worden aangewezen als monument.
2. Een besluit om monumenten als zodanig aan te merken, wordt met redenen omkleed, met inbegrip van de algemene karakteristiek van dat monument, zoals het materiaal waarvan het is vervaardigd, de bouwperiode, de stijkenmerken, de gevelopbouw, de ornamentiek, de situering.
3. Alvorens de Minister ter zake de in de leden 1 en 2 van dit artikel bedoelde aanwijzingen een besluit neemt, vraagt hij advies aan de Commissie. Voor wat de archeologische monumenten betreft, vraagt de Minister advies aan de Archeologische Dienst.
4. De Commissie en de Archeologische Dienst, als bedoeld in het derde lid van dit artikel, dienen hun adviezen aan de Minister uit te brengen binnen zestig dagen.
5. De Minister dient zijn besluit ter zake aan de belanghebbende binnen negentig dagen te hebben medegedeeld.
6. Het besluit tot aanwijzing wordt ter algemene kennis gebracht door plaatsing hiervan in het Advertentieblad van de Republiek Suriname.

Artikel 4

1. De Minister is bevoegd ambtshalve veranderingen aan te brengen in de status van monument, waarbij artikel 3 van overeenkomstige toepassing is.
2. Bij of krachtens staatsbesluit worden voorschriften inzake het gestelde in lid 1 vastgesteld.
3. Het besluit tot aanwijzing wordt ter algemene kennis gebracht door plaatsing hiervan in het Advertentieblad van de Republiek Suriname.

Artikel 5

1. Monumenten, die overeenkomstig het bepaalde in artikel 3 als zodanig zijn aangewezen, worden ingeschreven in het Openbaar Monumenten Register.
2. Bij of krachtens staatsbesluit worden de nodige voorschriften omtrent de inrichting en het beheer van het register, als bedoeld in lid 1, vastgesteld.
3. De Hypotheekbewaarder maakt van het afschrift van de beschikking als bedoeld in artikel 5 lid 1, aantekening in de bij het Hypotheekkantoor berustende Openbare Registers, dat de opstallen op de betreffende percelen of de betreffende percelen zelf aangewezen zijn als monument.

§ 2. Bezwaar en Beroep**Artikel 6**

1. Iedere zakelijk gerechtigde kan tegen een besluit tot aanwijzing casu quo wijziging als monument binnen dertig dagen na aanwijzing of wijziging bezwaar aantekenen bij de Minister.
2. De Minister beslist na advies te hebben ingewonnen van de commissie en voor wat de archeologische monumenten betreft van de Archeologische Dienst binnen zestig dagen.

3. In geval de Minister afwijzend beslist op het bezwaarschrift, heeft de indiener de mogelijkheid om binnen veertien dagen in beroep te gaan bij de President van de Republiek Suriname.
4. De President van de Republiek Suriname beslist binnen negentig dagen na ontvangst van het bezwaarschrift, waarbij in geval van verzuim zijdens de President het bezwaarschrift wordt geacht te zijn aanvaard.

§ 3. Verbod**Artikel 7**

1. Het is verboden een monument te slopen of veranderingen daaraan aan te brengen.
2. Het is verboden, zonder vergunning van de Minister of in strijd met de bij zodanige vergunning gestelde voorwaarden:
 - a. een monument af te breken, te verstoren dan wel het uiterlijk of de structuur in enig opzicht te wijzigen;
 - b. een monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht;
 - c. een monument te verplaatsen, waardoor het uit zijn historische context wordt gehaald;
 - d. een monument, welke van de openbare weg af zichtbaar is, op enige wijze geheel of ten dele aan het oog te onttrekken;
 - e. op of aan een monument een beeldverstoring reclamebord of ander opzichtig voorwerp aan te brengen.
3. Alvorens de Minister het in lid 2 van dit artikel bedoelde besluit neemt, vraagt hij advies aan de Commissie en /of de Archeologische Dienst.

§ 3a. Vergunning**Artikel 8**

1. Bij of krachtens staatsbesluit kunnen voorschriften omtrent het verlenen van vergunning als bedoeld in artikel 7 worden vastgesteld.
2. Verleende vergunningen worden bijgehouden in een vergunningenregister.

§ 4. Herstel en instandhouding**Artikel 9**

1. De zakelijk gerechtigden tot een monument zijn verplicht tijdig zelf de werkzaamheden tot onderhoud of herstel te verrichten of te doen verrichten.
2. De zakelijk gerechtigden tot een monument zijn verplicht, indien zij hun onderhoudsplicht grovelijk verwaarlozen, te gedogen, dat daaraan of daarin van Staatswege door de Minister nodig geachte werkzaamheden tot onderhoud of herstel worden verricht.
3. De van Staatswege gemaakte kosten, welke voortvloeien uit grove verwaarlozing van het betrokken monument, kunnen worden verhaald op de zakelijk gerechtigden.

Artikel 10

1. Door de Minister kan uit Staatskas op verzoek van de zakelijk gerechtigde aan deze een uitkering ten behoeve van herstel en instandhouding van het betrokken monument worden verstrekt.
2. Bij of krachtens staatsbesluit worden de nodige voorschriften met betrekking tot het aanvragen, vaststellen, toekennen en verantwoorden van uitkeringen geregeld.

3. Een uitkering, als bedoeld in lid 1 wordt niet verleend indien het betreft:
 - a. kosten van onderhoud of herstel, voortvloeiende uit verwaarlozing van het monument;
 - b. een vergunning samenhangende met een bouwvergunning, als bedoeld in artikel 1 van de Bouwwet 1956 (G.B. 1956 no. 30, laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1980 no. 116) niet is verleend.

Artikel 11

1. Aan de zakelijk gerechtigden van onroerende goederen en delen daarvan, welke niet in aanmerking komen voor aanwijzing als monument, doch niettemin uit een oogpunt van geschiedenis, oudheidkunde, kunst of Surinaamse architectuur van zodanige betekenis zijn, dat de instandhouding daarvan gerechtvaardigd is te achten, kan door de Minister, op advies van de Commissie Monumentenzorg, uit de Staatskas een uitkering voor onderhoud en herstel worden toegekend.
2. Bij of krachtens Staatsbesluit worden nadere voorschriften omtrent de toekenning van de uitkering vastgesteld.

Artikel 12

1. Tot instandhouding en bescherming van één of meer daartoe aangewezen monumenten of stads- en dorpsgezichten, kan bij of krachtens staatsbesluit een beheerinstituut worden ingesteld.
2. Met betrekking tot de taakstelling, inrichting, juridische vorm en samenstelling van het in lid 1 van dit artikel bedoeld beheerinstituut worden bij of krachtens staatsbesluit nadere regels vastgesteld.

HOOFDSTUK IV STADS- EN DORPSGEZICHTEN

Artikel 13

1. De Minister en de Minister belast met Openbare Werken kunnen, gehoord de Commissie en de Planologische Dienst, stads- en dorpsgezichten aanwijzen, welke naar hun oordeel voor bescherming in aanmerking komen en kunnen zij zodanige aanwijzing intrekken.
2. Van de aanwijzing doen de Ministers, zoals bedoeld in lid 1 van dit artikel, gezamenlijk mededeling in het Advertentieblad van de Republiek Suriname.
3. Daarnaast kan de aanwijzing, bedoeld in lid 1 van dit artikel, bekend gemaakt worden in één of meer nieuwsbladen.

Artikel 14

1. De stads- en dorpsgezichten, welke overeenkomstig artikel 12 voor bescherming zijn aangewezen, worden ingeschreven in een openbaar register.
2. Bij of krachtens staatsbesluit worden de nodige voorschriften omtrent de inrichting en het beheer van het in lid 1 van dit artikel bedoelde register vastgesteld.

Artikel 15

1. In een stads- of dorpsgezicht is het verboden:
 - a. een bouwwerk geheel of gedeeltelijk af te breken zonder een sloopvergunning;

- b. nieuwbouw op te zetten of wijzigingen aan te brengen aan bestaande bouwwerken, die de onderlinge ruimtelijke- of structurele samenhang, danwel de wetenschappelijke of cultuur-historische waarde van het beschermd gebied kunnen aantasten casu quo bedreigen, zonder een vergunning voor nieuwbouw of verbouw.
2. De in lid 1 onder a van dit artikel bedoelde sloopvergunning kan worden verleend door de Minister in het geval van monumenten.
3. Een vergunning, als bedoeld in lid 1 onder b van dit artikel, wordt verleend door de Minister belast met Openbare Werken, na toetsing van de plannen inzake nieuwbouw en wijziging aan bestaande bouwwerken door de Bouwcommissie.
4. Aan de in lid 1 onder b van dit artikel bedoelde vergunning wordt de expliciete voorwaarde verbonden, dat stadsvernieuwing of wijziging aan bestaande bouwwerken in een stads- of dorpsgezicht niet in conflict mogen zijn met de onderlinge ruimtelijke- of structurele samenhang, danwel de wetenschappelijke of cultuur-historische waarde van het gebied.

Artikel 16

1. Ter bescherming van een stads- en dorpsgezicht, wordt overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 3 tot en met 7 van de Stedebouwkundige Wet, een bestemmingsplan vastgesteld.
2. Het in lid 1 van dit artikel bedoelde bestemmingsplan wordt, in overleg met de Minister, ontworpen door de Minister belast met Openbare Werken.
3. Bij het staatsbesluit tot aanwijzing van een stads- en dorpsgezicht kan hiertoe een termijn worden vastgesteld.

HOOFDSTUK V OPGRAVINGEN EN VONDSTEN

Artikel 17

1. Het is verboden zonder vergunning van de Minister of in strijd met bij zodanige vergunning gestelde voorwaarden graafwerk te verrichten of te laten verrichten op terreinen voor oudheidkundig onderzoek van monumenten.
2.
 - a. Een vergunning als bedoeld in lid 1 van dit artikel moet schriftelijk worden aangevraagd waarbij tevens de door de Minister verlangde gegevens dienen te worden overgelegd.
 - c. De Minister bevestigt onverwijld, met vermelding van de datum, de ontvangst van het verzoekschrift.
3. De Minister beslist, gehoord de Commissie, binnen drie maanden na ontvangst op het verzoek. Aan de vergunning kunnen voorwaarden worden verbonden.
4. De vergunning wordt geweigerd, indien rederlijkerwijs niet verwacht kan worden dat de aanvrager bekwaam of in staat is tot het doen van opgravingen.
5. De Minister kan, gehoord de Commissie, de vergunning intrekken, wanneer de vergunninghouder op ondeskundige wijze de opgravingen verricht, de aan de vergunning verbonden voorwaarden niet nakomt of anderszins misbruik maakt van de vergunning.

Artikel 18

1. De Minister kan, gehoord de Commissie, terreinen aanwijzen welke in aanmerking komen voor het verrichten van graafwerk, als bedoeld in lid 1 van artikel 17.

2. De Minister kan, gehoord de Commissie, diensten, instellingen of personen aanwijzen, welke bevoegd zijn graafwerk, als bedoeld in artikel 17 lid 1 te verrichten of te doen verrichten, volgens de door hem vast te stellen regels.
3. De in de leden 1 en 2 van dit artikel bedoelde aanwijzingen kunnen door de Minister, gehoord de Commissie worden ingetrokken.

Artikel 19

1. De Minister kan bepalen dat een rechthebbende op een terrein, als bedoeld in artikel 18 lid 2 moet gedogen dat de Staat, in deze de in lid 2 van artikel 18 bedoelde diensten, instellingen, of personen in het belang van archeologisch onderzoek dat terrein betreedt, daarop metirigen verricht, danwel opgravingen doet.
2. Voor zover een rechthebbende door het in lid 1 van dit artikel of het in artikel 22 bedoeld onderzoek schade lijdt, kan hem door de Staat een vergoeding worden betaald, waarvan de hoogte door een onafhankelijke derde wordt bepaald.

Artikel 20

1. Monumenten die gevonden zijn bij het doen van opgravingen en waarop niemand zijn recht van eigendom kan bewijzen, zijn eigendom van de Staat.
2. De eigenaar van de grond waarin de monumenten zijn opgegraven, is verplicht tot overdracht van de gevonden monumenten aan de Staat en heeft het recht op een vergoeding ten bedrage van de helft van de waarde van die monumenten.
3. Monumenten, gevonden bij een onderzoek, als bedoeld in artikel 19, kunnen op aanwijzing van de Minister naar een voor hun bewaring geschikte plaats worden overgebracht.

Artikel 21

1. Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een goed vindt, waarvan hij weet dertig werkdagen na de vondst aangifte te doen, met vermelding van de exacte locatie, het tijdstip, het monument en de personalia van de ontdekker van de vondst.
2. De aangifte dient te geschieden bij de Districts-Commissaris van het district waarbinnen de vondst is gedaan.
3. De Districts-Commissaris geeft van deze aangifte onverwijld kennis aan de Minister.
4. De vinder van het voorwerp is verplicht tot overdracht van het gevonden voorwerp aan de Staat en heeft recht op een vergoeding ten bedrage van de helft van de waarde van het monument.

Artikel 22

1. De Minister kan, de Commissie gehoord, ten behoeve van een in te stellen wetenschappelijk onderzoek voorschriften geven met betrekking tot de uitvoering van werken, waarbij een goed als bedoeld in artikel 21 is gevonden, dan wel gelasten dat die werken voor bepaalde of onbepaalde tijd geheel of gedeeltelijk worden stilgelegd.
2. Schade veroorzaakt door een maatregel als bedoeld in lid 1 van dit artikel, kan gedeeltelijk door de Staat worden vergoed, waarbij de hoogte wordt bepaald door een onafhankelijke derde.

**HOOFDSTUK VI
DWANGMIDDELEN EN STRAFBEPALINGEN**

Artikel 23

1. De Minister kan degene die handelt in strijd met de verbodsbepalingen, als bedoeld in de artikelen 7 en 15 of met een voorwaarde, als bedoeld in artikel 8, schriftelijk aanzeggen terstond een aanvang te maken met het herstellen in de oude staat van het monument.
2. Indien blijkt dat de persoon, zoals bedoeld in lid 1 van dit artikel, na de schriftelijke ingebrekestelling toch blijft handelen in strijd met de verbodsbepalingen, als bedoeld in de artikelen 7 en 15 of met een voorwaarde, zoals bedoeld in artikel 8, kan de Minister zo nodig met behulp van de sterke arm de voortgang van de verboden werkzaamheden beletten.

Artikel 24

1. De Minister kan op kosten van de persoon, als bedoeld in artikel 23 lid 1, het monument voor zover mogelijk doen herstellen in zijn oorspronkelijke staat.
2. De zakelijk gerechtigde danwel de gebruiker van het monument is verplicht te gedogen, ingevolge het bepaalde in lid 1 van dit artikel, dat aan of in het monument de door de Minister nodig geachte uitvoering van werken tot herstel worden verricht.
3. De uitvoering van de werken wordt zo nodig mogelijk gemaakt met behulp van de sterke arm.
4. Alvorens tot uitvoering van de in lid 1 van dit artikel bedoelde werken wordt overgegaan, wordt betrokkene één werkdag voorafgaand aan de uitvoering daarvan schriftelijk op de hoogte gesteld.

Artikel 25

1. De Minister kan bij dwangbevel de ingevolge artikel 24 verschuldigde kosten van herstel invorderen of kan deze doen verhalen op de persoon, als bedoeld in artikel 23 lid 1.
2. Het dwangbevel wordt op kosten van de persoon, als bedoeld in artikel 23 lid 1, bij deurwaardersexploit betekend en ten uitvoer gelegd op de wijze, bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van vonnissen voorgeschreven.
3. Binnen dertig dagen na de betekening staat verzet tegen het dwangbevel open door dagvaarding van de staat.

Artikel 26

1. Degene die opzettelijk handelt in strijd met de artikelen 7, 8, 15, 17, 20 en 21 wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaar of een geldboete van ten hoogste Sf 10.000.000,- (tien miljoen gulden).
2. Degene die handelt in strijd met de artikelen 7, 8, 9, 15, 17, 20 en 21 wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf maanden of een geldboete van ten hoogste Sf 5.000.000, - (vijf miljoen gulden).
3. De in lid 1 van dit artikel strafbaar gestelde feiten zijn misdrijven en de in lid 2 van dit artikel strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.

Artikel 27

Met de opsporing van de bij of krachtens deze wet strafbaargestelde feiten zijn, behalve de bij of krachtens artikel 134 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen ambtenaren, tevens belast de door de Minister, in overeenstemming met de Minister van Justitie en Politie, aan te wijzen personen.

Artikel 28

1.
 - a. De in artikel 27 genoemde ambtenaren en personen hebben te allen tijde toegang tot alle monumenten, voor zover dat redelijkerwijs voor de invulling van hun taak nodig is;
 - c. Zonodig verschaffen zij zich, de toegang met behulp van de sterke arm;
 - d. Zij zijn bevoegd zich te doen vergezellen van personen, door de Minister belast met de uitvoering van de werken, waartoe hij ingevolge het bepaalde in artikel 24 opdracht heeft gegeven.
2. Bij de uitoefening van hun taak zijn de personen bedoeld in lid 1 van dit artikel, verplicht het aan hen verstrekte legitimatiebewijs over te leggen.
3. In woningen treden zij tegen de wil van de bewoner niet binnen dan vergezeld van een hulpofficier van Justitie dan wel voorzien van een algemene of bijzondere last van een vervolgingsambtenaar.
5.
 - a. Degene die zonder toestemming van de bewoner of gebruiker van een monument is binnen getreden, maakt een proces-verbaal op omtrent het binnentreden.
 - b. Het proces-verbaal wordt uiterlijk de dag volgende na de dag, waarop het monument is binnentreden toegezonden aan de Procureur-Generaal.
 - c. Een afschrift van het proces-verbaal wordt ook aan de bewoner of gebruiker uitgereikt of toegezonden.

**HOOFDSTUK VII
OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN**

Artikel 29

Onverminderd de bepalingen van deze wet waarin een staatsbesluit is voorgeschreven, kunnen omtrent de in deze wet geregelde onderwerpen bij of krachtens staatsbesluit aanvullende voorschriften worden vastgesteld.

Artikel 30

Wijziging van de Bouwwet en de Stedebouwkundige Wet

1. Artikel 4 lid 1 van de Bouwwet 1956 wordt gelezen als volgt:

De in artikel 1 bedoelde vergunning wordt slechts geweigerd:

- a. indien het bouwplan of het verzoekschrift of de bescheiden of de tekeningen niet voldoen aan de bij het staatsbesluit krachtens artikel 1 of dat bedoeld in artikel 3 van deze wet gestelde eisen;
 - b. indien het bouwplan betrekking heeft op een monument in de zin van artikel 3 van de Monumentenwet en deze niet in overeenstemming is met de terzake door de Minister belast met culturele aangelegenheden verleende vergunning.
2. In artikel 3 lid 1 van de Stedebouwkundige wet wordt op de vierde regel tussen "van" en "een", met weglating van de komma, ingelast de zinsnede: "en voor stads- en dorpsgezichten".

Artikel 31

1. Bij de inwerkingtreding van deze wet wordt de Wet historische monumenten (G.B. 1963 no. 23, gewijzigd bij S.B. 1977 no. 45) ingetrokken.

2. Voorschriften vastgesteld ter uitvoering van de in lid 1 vermelde wet blijven gehandhaafd, zolang en voorzover zij niet door andere krachtens de nieuwe wet zijn vervangen en daarmee niet in strijd zijn.

Artikel 32

1. Deze wet kan worden aangehaald als Monumentenwet 2002.
2. Zij wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.
3. Deze wet treedt in werking met ingang van de dag volgend op die van haar afkondiging.
4. De Minister is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Paramaribo, de 5^e september 2002
De President van de Republiek Suriname,

R.R. VENETIAAN.

Uitgegeven te Paramaribo, de 4^e oktober 2002.
De Minister van Binnenlandse Zaken,

U. JOELLA - SEWNUNDUN.

WET van 5 september 2002, houdende bepalingen inzake het behoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (MONUMENTENWET 2002).

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ALGEMEEN

In de Grondwet van de Republiek Suriname (S.B. 1987 no. 116, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1992 no. 38) is in artikel 47 gesteld: "De Staat bewaart en beschermt de culturele erfenis van Suriname, stimuleert het behoud hiervan en bevordert het beoefenen van wetenschap en technologie in het kader van de nationale ontwikkelingsdoeleinden."

Hieruit moet geconcludeerd worden dat de Staat een speciale c.q. bijzondere taak heeft meegekregen wat betreft het culturele erfgoed van Suriname.

De 'Wet historische monumenten (G.B. 1963 no. 23, gewijzigd bij S.B. 1977 no. 45) houdende voorzieningen in het belang van het behoud van monumenten van geschiedenis, oudheidkunde, kunst en Surinaamse architectuur' trad in werking op 7 oktober 1963.

Deze wet heeft echter nooit effectief kunnen functioneren, aangezien aan een aantal randvoorwaarden niet was voldaan w.o. de formele in kennisstelling van de monumenten-eigenaren van de aanwijzing als voorwerp van monumentenzorg. Hierdoor wisten eigenaren formeel niet dat zij bezitter waren van een monument. Daarnaast bleek de monumentenlijst niet juist geformaliseerd te zijn. Volgens de Wet historische monumenten van 1963 moet het besluit tot aanwijzing ter algemene kennis worden gebracht door plaatsing daarvan in het Advertentieblad van de Republiek Suriname. De plaatsing heeft echter plaatsgevonden in het Staatsblad (S.B. 1987 no. 117)

Naast de afwezigheid van deze cruciale randvoorwaarden, bleek de Wet historische monumenten in een aantal opzichten achterhaald te zijn. Nieuwe inzichten op het vlak van de monumentenzorg en geplande ontwikkelingen m.b.t. het beheer van de monumenten noodzaakten een nieuwe Monumentenwet.

Opgemerkt dient te worden dat evenals in de Wet historische monumenten ook in deze Wet aandacht is besteed aan een deel van ons cultureel erfgoed, daar het Surinaams culturele erfgoed meer omvat dan de monumenten waarop deze regeling van toepassing is.

De belangrijkste zaken die in deze nieuwe wet zijn aangehaald zijn:

1. Het betekenisveld van het begrip monumenten; de definitie van monumenten is verruimd en tegelijk afgebakend, omdat gesteld is dat meer goederen onder de definitie worden gebracht terwijl tegelijkertijd wordt gesteld dat deze minimaal vijftig jaar oud moeten zijn.
2. de redengevende omschrijving: van elk te beschermen monument dient een z.g. 'redengevende omschrijving' gemaakt te worden, welke een omschrijving geeft van de algemene karakteristiek van het monument zoals materiaalgebruik, de bouwperiode, de stijkenmerken, de gevelopbouw, de ornamentiek en de situering van het monument. De redengevende omschrijving geeft de redenen aan waarom een bepaald object beschermd moet worden. Het geeft de omvang van de bescherming aan. De Monumentenwet is echter van toepassing op het gehele monument. De redengevende omschrijving geeft het belang aan van de bescherming, casu quo vormt de grondslag voor de aanwijzing als monument en vormt tevens het toetsingskader voor het verlenen en naleven van vergunningen zoals bedoeld in artikel 7;
3. de mogelijkheid van subsidie- en financieringsfaciliteiten in het kader van herstel en instandhouding van monumenten;
4. de introductie van de z.g. 'structuurbescherming' gericht op de bescherming en instandhouding van stads- en dorpsstructuren casu quo stads- en dorpsgezichten, naast de meer conventionele 'object bescherming' die zich richt op de bescherming van één bepaald object. In het kader van de nominatie van de historische binnenstad van Paramaribo voor de Werelderfgoedlijst (World Heritage List) van de UNESCO, is het noodzakelijk om de wettelijke bescherming op een hoger niveau te tillen. De historische binnenstad zal in zijn totaliteit aangewezen dienen te worden als stadsgezicht.

Vandaar dat in deze wet de bepaling van 'stads- en dorpsgezichten' is geïntroduceerd.

B. ARTIKELSGEWIJS

Artikel 1

Ter verduidelijking en voorkoming van mis-interpretaties worden in dit artikel bepaalde begrippen gedefinieerd.

Eén van de meeste opvallende definities is die van "monumenten", waaronder moet worden verstaan:

- alle onroerende goederen of delen daarvan, die minstens vijftig jaar oud zijn en van algemeen belang worden geacht wegens hun schoonheid, hun kunstwaarde, hun betekenis voor de wetenschap, voor de oudheidkunde, de geschiedenis van het land, hun volkenkundige waarde of architectuur;
- terreinen welke van algemeen belang zijn wegens daar aanwezige objecten zoals bedoeld onder 1;
- terreinen, anders dan in lid 2 genoemd, bouwwerken en standbeelden, die ter herdenking van een bepaalde gebeurtenis of een persoon zijn opgezet en derhalve historische of kunstzinnige waarde hebben,

welke ingeschreven zijn in de ingevolge deze wet vastgestelde registers; Evenwel is bij de eerste definitie als beperking gesteld, dat deze zaken minstens vijftig jaar oud dienen te zijn.

Artikel 2

Hier is de basis gelegd voor een adviesorgaan, dat de Minister moet adviseren op het gebied van monumenten.

Artikel 3

De aanwijzing van monumenten geschiedt door de Minister, na advies te hebben ingewonnen van de Commissie. De aanwijzing geschiedt per ministeriële beschikking. Daarnaast kan de Minister op verzoek van belanghebbenden, onroerende goederen of delen daarvan aanwijzen tot monument.

Met belanghebbenden wordt hier bedoeld, zakelijk gerechtigden van onroerende goederen, die zich tot de Minister wenden met het verzoek hun bezit tot monument te verheffen. Ook in dit geval vraagt de Minister, alvorens hij ter zake een besluit neemt, advies aan de Commissie.

De Minister brengt de beschikking tot aanwijzing schriftelijk ter kennis van de zakelijk gerechtigden. Deze beschikking wordt eveneens ter algemene kennis gebracht door plaatsing in het Advertentieblad van de Republiek Suriname. Zij bevat tevens de redengevende omschrijving inzake deze aanwijzing.

Artikel 4

Naast het aanwijzen van onroerende goederen of delen daarvan tot monumenten, kan de Minister ook een verandering aanbrengen in de status als monument. Hij kan monumenten, na advies te hebben ingewonnen bij de Commissie, afvoeren van de monumentenlijst, dus intrekken, indien blijkt dat de redenen die hebben geleid tot de aanwijzing niet meer gelden door bijvoorbeeld het verdwijnen van het monument door brand, sloop, vermindering van het monument, vanwege reparaties in een andere vorm, versiering en/of constructie dan de bestaande, of door een andere oorzaak. Ook deze beslissing wordt ter algemene kennis gebracht door plaatsing in het Advertentieblad van de Republiek Suriname.

Artikel 5

Middels deze regeling wordt getracht openheid en rechtszekerheid te verschaffen aan belanghebbenden, vandaar dat in artikel 5 voorzieningen zijn geschapen voor een openbaar monumentenregister, waarin melding wordt gemaakt van onder meer de monumenten en hun nadere gegevens. Daarnaast bestaat de mogelijkheid voor een register met betrekking tot roerende monumenten. Hierdoor kan een ieder die daar belang in stelt, nagaan welke objecten als monument zijn aangewezen.

Artikel 6

Eén van de rechten die zakelijk gerechtigden van monumenten hebben, is het recht om bezwaar aan te tekenen tegen de aanwijzing als monument of tegen een besluit tot afvoering van een monument van de monumentenlijst. Indien een zakelijk gerechtigde het oneens is met één van vorengenoemde besluiten, dan is deze vrij daartegen bezwaar te maken. De te volgen procedure is, dat de zakelijk gerechtigde bij de Minister een bezwaarschrift moet indienen, met opgave van de grieven gericht tegen de gronden, welke geleid hebben tot de aanwijzing casu quo wijziging van het object tot monument. Indien de Minister het bezwaarschrift afwijst, met andere woorden vasthoudt aan het eerder genomen besluit tot aanwijzing casu quo wijziging, heeft een zakelijk gerechtigde alsnog de mogelijkheid bij de President van de Republiek Suriname in beroep te gaan tegen de beslissing van de Minister.

Artikel 7

Indien zakelijk gerechtigden van plan zijn een monument te slopen, dan wel het uiterlijk of de structuur daarvan te veranderen, dan dienen zij daarvoor op grond van het bepaalde in artikel 7 over een vergunning te beschikken van de Minister. Bij de afhandeling van het verzoek om een vergunning zal, alhoewel het gehele monument onder de werking van de Monumentenwet valt, rekening worden gehouden met hetgeen beschreven is in de redengevende omschrijving.

De bedoeling van het **vergunningenstelsel** is, om te voorkomen dat monumenten bij restauratie- of renovatiewerkzaamheden worden gewijzigd op een **manier** die afbreuk doet aan de historische, architectonische en/of Stedebouwkundige waarde van de monumenten. Het accent ligt daarbij op 'manier'. Dit betekent dus niet dat er absoluut niets aan het pand of object veranderd mag worden, zolang dat maar niet gebeurt zoals voorgeschreven in artikel 7 van de Monumentenwet.

Bijvoorbeeld:

1. Wanneer een venster of deurpartij wordt gerepareerd in dezelfde vorm, versiering en/of constructie als de historisch bestaande, is geen vergunning vereist. Wordt evenwel een venster of deurpartij gerepareerd of vervangen in een andere vorm, versiering, constructie dan wel materiaal, dan is daarvoor wel een vergunning vereist van de Minister;

2. Er is geen vergunning vereist, wanneer bepaalde wijzigingen moeten worden verricht aan onderdelen van een monument die niet ter bescherming zijn genoemd in de redengevende omschrijving. Wanneer echter wijzigingen worden verricht aan onderdelen van een monument die wel ter bescherming zijn genoemd in de redengevende omschrijving, is een vergunning noodzakelijk.

Artikel 8

In artikel 8 wordt voorzien in de voorschriften welke gepaard gaan met het vergunningensysteem, terwijl tegelijk wordt aangegeven dat een register moet worden bijgehouden van alle vergunningen, die worden verstrekt. Hierdoor is te allen tijde een overzicht beschikbaar van de vergunningen die verstrekt zijn, waardoor controle en toezicht vergemakkelijkt wordt.

Artikel 9, 10 en 11

Volgens artikel 9 is de zakelijk gerechtigde de eerst verantwoordelijke tot onderhoud en herstel van het monument. Daarnaast bestaat er nog altijd een morele plicht tot onderhoud. Evenwel kan de staat, indien grove verwaarlozing plaatsvindt, ingrijpen en de onderhoud- en herstel werkzaamheden op kosten van de zakelijk gerechtigde laten plaatsvinden. Deze zal dan de aanwezigheid en werkzaamheden ook moeten gedogen. Evenwel is het de bedoeling dat rekening gehouden wordt met de aard en gebruik van het betreffende monument. Dit is met name het geval bij onroerende monumenten welke eigendom zijn van een religieuze organisatie, een zelfstandig onderdeel daarvan, een lichaam waarin religieuze organisaties zijn verenigd, of van een andere organisatie op geestelijke grondslag en welke uitsluitend of voor een overwegend deel worden gebruikt voor het gezamenlijk belijden van de godsdienst of levensovertuiging. Teneinde monumenteneigenaren enigszins tegemoet te komen en om het besef tot onderhoud te bevorderen, kunnen zakelijk gerechtigden uit de staatskas in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming in de onderhouds- casu quo restauratiekosten. Daartoe moeten zij een verzoek richten aan de Minister. Echter moet het duidelijk zijn dat bij verkoop van het gerestaureerde pand door een particuliere eigenaar, de geïnvesteerde kosten (uitkering) terug aan de Staat betaald moeten worden.

Reden waarom de overheid bij het toekennen van een uitkering aan een zakelijk gerechtigde een zakelijke overeenkomst zal sluiten. De zakelijk gerechtigde moet de overheid een zakelijke zekerheidstelling geven in de vorm van een hypotheek op het betreffend onroerend goed. Deze voorziening wordt in het staatsbesluit vastgelegd (artikel 10).

Ook objecten die het historisch stadsbeeld ondersteunen, doch geen monument status genieten, kunnen in aanmerking komen voor een uitkering of subsidie uit de staatskas. Ook in dit geval beslist de Minister op advies van de Commissie (artikel 11).

Ter ondersteuning en uitvoering van het bovenstaande kan een restauratiefonds in het leven worden geroepen, waarvan de voorschriften met betrekking tot onder andere de subsidie- casu quo financieringsaanvragen, toekenning, besteding en verantwoording bij of krachtens staatsbesluit worden geregeld.

Artikel 12

Dat monumenten naast een cultuur-historische waarde, ook een economische waarde vertegenwoordigen, is een gegeven voor de monumentenzorg. Monumentale gebouwen zijn evenals moderne bouwwerken, onroerende goederen met een economische waarde. Het beheer van monumenten kan niet langer op een ideële basis geschieden, maar moet meer op een zakelijke casu quo economisch verantwoorde manier plaatsvinden. Met de opbrengsten uit de verhuur van monumentale gebouwen, kan het onderhoud worden gegarandeerd en kunnen eventueel andere restauraties worden uitgevoerd van minder rendabele monumenten. Een zakelijke, economisch verantwoorde aanpak van de monumentenzorg, is dus een garantie voor het duurzaam beheer en behoud van de Surinaamse monumenten. Daarvoor is een beheerinstituut noodzakelijk. Dit instituut zal het feitelijk beheer krijgen over monumenten, hieronder vallen niet alleen overheidsmonumenten, maar ook particuliere monumenten. Voor de laatste groep kan dit geschieden via onder meer opkoop- en beheerovereenkomsten.

Ter verkrijging van maatschappelijk draagvlak, is het bovendien essentieel, dat de instandhouding van monumenten, gezien wordt als een onderdeel van de algehele verbetering van de leefomgeving (monumenten en stadsvernieuwing).

Artikel 13, 14, 15 en 16

Suriname heeft diverse locaties, die in aanmerking kunnen komen om als 'stads- en dorpsgezicht' aangewezen te worden. De historische binnenstad van Paramaribo, is een typisch voorbeeld van een stadsgezicht van Paramaribo. Buiten Paramaribo zijn er eveneens locaties aan te wijzen, die als stadsgezicht aangemerkt kunnen worden, overeenkomstig de definitie in artikel 1 onder e.

De strekking van het aanwijzen van stads- en dorpsgezichten is, het behouden en beschermen van stads- en dorpsgedeelten die van algemeen belang zijn, vanwege de onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang, dan wel hun wetenschappelijke of cultuur-historische waarde. Het gaat om het behoud van afgebakende historische stads- of dorpsgedeelten. Instrument daarbij is het vergunningenstelsel, welke moet zorgdragen dat het karakter van stads- en dorpsgezichten niet wordt aangetast. In dit verband kan worden opgemerkt dat in stads- en dorpsgezichten strengere bepalingen gelden (met betrekking tot nieuwbouw, sloop, wijzigingen of verbouwingen aan bouwwerken etcetera) dan gangbaar in overige plaatsen. Indien in een stads- of dorpsgezicht monumenten voorkomen, is alleen de Minister bevoegd om een sloopvergunning te verstrekken. Voor andere bouwwerken (niet monumenten), is het de Directeur van Openbare Werken, die een sloopvergunning kan verstrekken.

Artikel 17 tot en met 22

In de voorgaande artikelen, is aandacht besteed aan de objecten casu quo monumenten, welke zich bovengronds bevinden.

Echter is het een gegeven, dat zich ook ondergronds objecten bevinden, die als monument gekwalificeerd kunnen worden. Reden waarom ook voor deze groep de nodige regels zijn vastgelegd, waarbij waarborgen zijn ingebouwd om **wetenschappelijke en overheidsinstellingen** in de gelegenheid te stellen archeologisch onderzoek te doen.

Belangrijk is de stelling zoals vervat in artikel 20 lid 1, inhoudende dat alle goederen waarvan het eigendomsrecht door een ander niet bewezen kan worden de Staat toebehoren in eigendom. Daarom is een ieder die in het bezit komt van een voorwerp door opgravingen dan wel door een vondst, welke voldoet aan de voorwaarden zoals opgegeven, verplicht dit te rapporteren en over te dragen aan de bevoegde instanties.

Een stimulans om het bovenstaande te doen, is vastgelegd in artikel 21 lid 4. Daar is namelijk aangegeven, dat de vinder van het voorwerp recht heeft op een vergoeding gelijk aan de helft van het gemiddelde van de, door drie aangewezen taxateurs verbonden aan het Hof van Justitie, getaxeerde waarde van het monument.

Artikel 23 tot en met 28

Niet altijd houden personen zich spontaan aan gestelde regels, daarom is een hoofdstuk in de wet gewijd aan dwangmiddelen en strafbepalingen.

Hiermede is de mogelijkheid geschapen om personen die zich niet aan de regels houden te dwingen deze alsnog na te leven.

De Minister kan degene die handelt in strijd met de verbodsbepalingen, zoals bedoeld in de artikelen 7 en 15 of met een voorwaarde, als bedoeld in artikel 8, schriftelijk aanzeggen terstond een aanvang te maken met het herstellen in de oude staat van het monument. Met 'degene' wordt hier een 'ieder' bedoeld, aangezien het niet per sé de zakelijk gerechtigde hoeft te zijn, die in strijd handelt met de vorengenoemde artikelen, maar het kan ook de gemachtigde, de huurder, de aannemer of iemand anders zijn. Vandaar dat de bepaling heel in het algemeen is gesteld.

Indien blijkt, dat terstond na de overhandiging van de schriftelijke aanzegging, de persoon in kwestie toch blijft handelen in strijd met de vorengenoemde verbodsbepalingen, kan de Minister zo nodig met behulp van de justitiële autoriteiten overgaan tot onmiddellijke stopzetting van de werkzaamheden. Uit ervaringen uit het verleden, is namelijk gebleken dat ondanks aanmaningen tot stopzetten van het slopen van een monument, overgegaan is tot verdere afbraak. Derhalve, kunnen direct na de aanzegging maatregelen worden getroffen, om te voorkomen dat een monument binnen één of twee dagen wordt gesloopt (artikel 23).

In navolging van artikel 23 is in artikel 24 de mogelijkheid geschapen, dat de Staat de herstelwerkzaamheden pleegt op kosten van de zakelijk gerechtigden.

Hierbij is wel bepaald, dat als laatste kennisgeving casu quo informatie met betrekking tot de aanvang van de herstelwerkzaamheden de zakelijk gerechtigde, die reeds eerder op grond van artikel 23 lid 1 schriftelijk was aangezegd om zelf de herstelwerkzaamheden te plegen, een dag

voorafgaand aan de uitvoering een schriftelijke kennisgeving krijgt. Reden waarom hem geen extra tijd meer behoeft te worden gegeven.

Wat betreft de strafbepalingen kan gesteld worden, dat een onderscheid is gemaakt tussen opzet handelingen (misdriften) en schuld handelingen (overtredingen).

Vanwege het gradatieverschil, is de strafmaat van de eerste groep hoger dan van de tweede. Voornoemd gradatieverschil zal worden bepaald door het voorbereidend onderzoek, dat door de opsporingsambtenaar wordt verricht, genoemd in artikel 27 en voorts door de rechter, ter strafzitting.

De in artikel 27 genoemde ambtenaren zijn bedoeld als bemensing voor een in het leven te roepen controleorgaan van de overheid.

Artikel 29 tot en met 32

Bij de overgangs- en slotbepalingen is te constateren dat de voorziening is getroffen om bij noodzaak bij of krachtens staatsbesluit aanvullende voorschriften met betrekking tot in deze wet geregelde onderwerpen vast te stellen (artikel 29).

De ratio voor de wijziging van de Bouwwet 1956 is, dat het verlenen van een bouwvergunning tot restauratie van een gebouw, dat is aangewezen als "monument", rekening gehouden moet worden met de ter zake door de Minister verleende vergunning. De aanpassing van de Stedebouwkundige Wet is noodzakelijk om het begrip "stads- en dorpsgezichten" daarin op te nemen (artikel 30).

Vooruitlopend zijn op grond van de wet historische monumenten enkele zaken gerealiseerd welke van eminent belang zijn voor de implementatie van deze wet.

Het is daarom noodzakelijk, dat deze voorzieningen van kracht blijven ook als de wet historische monumenten bij de inwerkingtreding van deze wet wordt ingetrokken, dus niet langer van kracht zal zijn.

Paramaribo, 5 september 2002,

R. R. VENETIAAN.